

4. Olach, Yuliia (03.04.2017), Interview of Julia Olach with the leader of the People's Choir "Dibrova" Givel Maria, Sambir. (in Ukrainian).
5. Olach, Yuliia (07.05.2017), Interview of Julia Olach with the leader of the Chamber Choir "Gratia" Kinash Oresta, Sambir. (in Ukrainian).
6. Olach, Yuliia (22.05.2017), Interview of Julia Olach with the participant of the vocal formation "Impression" Zdrenyk Tetyana, Sambir. (in Ukrainian).
7. Leskiv, Omelian (2016), *Dolia, napysana muzykoiu* [The destiny written music], Lviv, Spolom. (in Ukrainian).
8. Leskiv, Omelian (1998), *Spivets boikivskoi doli* [The singer of boyko's destiny], Sambir, TzOV "Soliaris". (in Ukrainian).
9. Mashura Heorhii, Kadnichanskyi Dmytro, Kadnichanskyi Anatolii and Kozar Osyp (2005), *Sambir i Sambirshchyna* [Sambir and Sambir district], Drohobych, Kolo. (in Ukrainian).
10. Mykhats Mykola and Modrytskyi Zeonid (2011), *Dyryhentsko-khorova diialnist Bohdana Piurka (Drohobyskyi period 1932–1944)* [Conducting and choral activities of Bogdan Pyurko (Drohobych period 1932–1944)], *Molod i rynok* [Youth and market], no. 11 (82), Drohobych, pp. 60–63. (in Ukrainian).
11. Rabii, Yulii (1999), *Kniazhyi horod Sambir* [The nobleman's town of Sambir], Lviv–Sambir, Iuttyka. (in Ukrainian).
12. Sumaruk, Oleksandra (2016), *Narysy z istorii tovarystva "Prosvita" Sambirshchyny i okolyts (Chastyna I)* [Essays on the history society "Prosvita" of Sambir district and surroundings (Part I)], Drohobych, Posvit. (in Ukrainian).

УДК 373.67; 304

Аліна Олійник

МУЗИЧНА ОСВІТА ЯК КОМПОНЕНТ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРНОЇ ПОЛІТИКИ

У статті досліджено музичну освіту як компонент сучасної культурної політики, її роль і значення для розвитку творчої особистості молоді. Охарактеризовано історіографію та джерела щодо музичної освіти як компонента сучасної культурної політики. Розглядаючи музичну освіту як систему, виокремлено її головні завдання, пріоритетні цілі, основні напрямки і тенденції. Розглянуто базові принципи культурної політики у сфері музичної освіти.

Ключові слова: музична освіта, культурна політика, держава, культура, музичне виховання.

Аліна Олійник

МУЗЫКАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ КАК КОМПОНЕНТ СОВРЕМЕННОЙ КУЛЬТУРНОЙ ПОЛИТИКИ

В статье исследовано музыкальное образование как компонент современной культурной политики, его роль и значение для развития творческой личности молодежи. Охарактеризовано историографию и источники, которые касаются музыкального образования как компонента современной культурной политики. Рассматривая музыкальное образование как систему, выделены ее основные задачи, приоритетные цели, основные направления и тенденции. Рассмотрены основные принципы культурной политики в сфере музыкального образования.

Ключевые слова: образование, культурная политика, государство, культура, музыкальное воспитание.

**MUSICAL EDUCATION AS A COMPONENT
OF CONTEMPORARY CULTURAL POLICY**

The purpose of article is to consider the musical education as a component of contemporary cultural policy. In order to achieve the mentioned purpose we have to meet the following challenges: to find out, to examine and analyze the national and foreign sources, which reveal the essence of the musical education as a component of modern cultural policy while considering the musical education as a system; to highlight the major points, top targets, main directions and trends; to consider the basic principles of cultural policy in the musical education.

The cultural policy issue existing in globalization processes at the beginning of the 21st century has been under special scrutiny by the contemporary society. The necessity to form the effective cultural policy, as an important direction of the state's activity, is indicated in many international documents and discussed in the international forums. They points out the place of cultural policy in the system of state's priorities both at the national and foreign policy levels. The cultural policy does not have a unified definition and functions in the wide theoretical discourse. One of the impartial definitions is offered by UNESCO: "The cultural policy is understood as a complex of operational principles, administrative and financial activities and procedures, which forms the basis of the state actions in the sphere of culture. It is a total sum of the conscious actions or inactions in society that are directed at the certain cultural goals by optimal application of the entire physical and spiritual resources those, the society has at one's disposal". We also may single out several definitions of the most authoritative authors: O. Domanska, M. Dranichevych-Sheshych, S. Drozhzhyna, O. Kravchenko, V. Malimon. Thus, the cultural policy is a conscious regulation in the sphere of culture at the required decision-making on any issues, which belongs to the cultural development of society as a whole. Don Adams and Arlene Goldbard single out six main directions, at which the cultural policy vector shall be aimed, including the education playing a key role in certain cultural policy, since studying of cultural life of the people community is an educational process. The cultural policy sphere engages with education including the musical education that is a constituent element of culture as a reflection of intellectual development of people. In the contemporary conditions of the social and cultural development, Ukraine demands significant changes in organizing of the musical education, as long as its development in the third millennium needs new approaches, new contents, newest cultural and creative ideas and trends target at renovation and extension of educational programs, effective training methods and procedures. Insufficient knowledge about the issue stipulates our attention to it.

The article has singled out priority goals and basic principles of the cultural policy in the musical education, main components of the music and pedagogical process, new approaches to the musical education and priority trends of development the musical education in the 21st centuries. Today the main task of the musical education is to prepare the future masters of musical art, those who are able to self-realization, self-expression in the creative life and vital activity while the main guiding line is focused on the humanistic values.

Key words: *the musical education, cultural policy, state, culture.*

Проблема культурної політики в умовах глобалізаційних процесів на початку XXI ст. перебуває в центрі підвищеної уваги сучасного суспільства. Необхідність формування ефективної культурної політики як важливого напрямку діяльності держави була відзначена у багатьох міжнародних документах та обговорена на світових форумах. Так, у 1998 році в Стокгольмі відбулася Міжурядова конференція, за результатами якої була прийнята Програма дій "Використання культурної політики з метою розвитку". Цей документ визначив місце культурної політики в системі державних пріоритетів як на національному, так і на зовнішньополітичному рівнях. Учасники конференції сформулювали ряд практичних рекомендацій державам та міжнародним організаціям щодо реалізації культурної політики. Зокрема, культурна політика має стати ключовим компонентом стратегії державного розвитку. З метою підвищення її ефективності слід застосовувати інтегрований підхід у комплексі з

іншими компонентами: соціальною, економічною та зовнішньою політикою. Також було рекомендовано заохочувати творчість учасників культурного життя, оскільки саме вони є тим фундаментом, на якому будуватиметься національна культура. Для цього потрібно забезпечити повагу до всіх представників нації і створити їм рівні можливості розвитку, заохочуючи місцеві ініціативи, що відображають культурне різноманіття. Культурна політика має захищати і розвивати матеріальну й духовну культурну спадщину, підтримувати індустрію культури, надавати для розвитку культури додаткові фінансові та людські ресурси. Вона повинна бути спрямована на усвідомлення нацією себе як багатогранної спільноти в рамках національної єдності, має бути вільною від будь-якої дискримінації і спрямована на поліпшення соціальної інтеграції та якості життя всіх членів суспільства. Державі необхідно робити усе можливе для тісного співробітництва з громадянським суспільством у формуванні й реалізації культурної політики та її інтегруванні в стратегію розвитку. У світі, де взаємозалежність зростає з кожним днем, відновлення культурної політики повинне відбуватись одночасно на місцевому, регіональному і глобальному рівнях. Культурна політика обов'язково повинна враховувати всі елементи, що визначають культурне життя. Доступ до культури та її поширення неможливі без підтримки динамічного творчого початку, що розвивається під захистом закону.

Культурна політика не має єдиного загальноприйнятого визначення і функціонує в широкому теоретичному дискурсі.

Поняття “культурна політика” науковці трактують по-різному. Одним з найоб'єктивніших є визначення ЮНЕСКО: “Під культурною політикою розуміється комплекс операційних принципів, адміністративних та фінансових видів діяльності й процедур, які забезпечують основу дій держави у сфері культури; це – вся сума свідомих дій чи утримання від дій у суспільстві, спрямованих на досягнення певних культурних цілей шляхом оптимального використання всіх фізичних та духовних ресурсів, що їх має суспільство” [21, с. 10].

Також можна виокремити кілька визначень найавторитетніших авторів. Наприклад, С. Дрожжина стверджує, що “культурна політика – це один із засобів збереження гуманістичного вектора розвитку сучасного людства, досягнення збалансованого науково-технічного, економічного і духовного поступу суспільства, збереження і розвитку його культурної ідентичності” [4, с. 3]. Якщо О. Кравченко наголошує, що “культурна політика є однією із соціальних практик, яка визначає та відображає тенденції сучасних культурних змін у суспільстві” [9, с. 191], то В. Малімон стверджує, що вона є “однією з найважливіших соціально-політичних функцій держави, яка покликана регулювати внутрішнє життя суспільства” [10, с. 3]. Найточніше, на нашу думку, визначення відомої сербської дослідниці, професора Белградського університету Мілени Драгічевіч-Шешич: “Термін “політика” означає свідому діяльність, спрямовану на досягнення затребуваних суспільством цілей. Кожна сторона суспільного життя має свою мету, тому ми говоримо про цілі в галузях економіки, охорони здоров'я, освіти. Коли йдеться про здійснення затребуваних суспільством цілей у сфері культури, то з цього випливає поняття культурної політики” [3, с. 4]. Отже, культурна політика є свідомим регулюванням в галузі культури при прийнятті необхідних рішень з усіх питань, належать до культурного розвитку суспільства в цілому.

На думку О. Доманської, державну культурну політику слід розглядати як феномен єднання теорії і практики, що має певні особливості, пов'язані з живим безперервним культурним процесом, спрямованим на адаптацію її імперативів до соціокультурних реалій сучасності. Змістом культурної політики є передусім: виявлення пріоритетних напрямів розвитку культури відповідно до визначеного рівня культурного життя та реальних проблем; розроблення або ініціація відповідно до пріоритетів різноманітних соціокультурних програм; підтримка та реалізація соціокультурних програм шляхом розподілу різного роду ресурсів: матеріальних, фінансових, трудових, інформаційних та ін. Виконання таких завдань забезпечують, коли політика опирається на наукові засади, реальну оцінку соціокультурної ситуації в суспільстві, професіоналізм і компетентність тих, хто її розробляє та здійснює [1, с. 164].

Американські дослідники Дон Адамс і Арлен Голбард виділяють шість основних напрямків, на які має бути спрямований вектор культурної політики: освіта, що відіграє ключову роль у певній культурній політиці, оскільки вивчення культурного життя спільноти

людей є освітнім процесом; збереження спадщини; поширення культурного продукту (кошти спрямовують на фінансування вистав, гастролей, трансляцій, видавничу діяльність), мережа розповсюдження або спеціальні події; творчість (робота творця і будь-якого допоміжного персоналу, який бере участь у культурному виробництві); дослідження (перевірка відповідності здійснення культурної політики наміченим цілям і завданням); підготовка персоналу (навчання творчих фахівців, адміністраторів та працівників суміжних галузей) [20].

До сфери культурної політики належить освіта, у т. ч. музична, яка є складником культури як відображення духовного розвитку народу.

Роль музичної освіти в системі культурної політики вивчена досі недостатньо. Попри значну увагу вчених до різних аспектів культурно-мистецької та освітньої проблематики, культурологічних досліджень, спеціально присвячених музичній освіті як компоненту сучасної культурної політики, є обмаль. Цю проблему частково розглядають у своїх працях такі зарубіжні дослідники, як Д. Адамс і А. Голдбард [20], М. Драгичевич-Шешич [3], І. Кобозева [7], О. Козьменко [8] та ін. Однак у них не розглянуті особливості, що впливають на музичну освіту в сучасних умовах. Серед вітчизняних учених, які досліджували проблему культурної політики та роль мистецької освіти в ній, можна виокремити О. Доманську [1], Т. Дороша [2], С. Дрожжину [4], О. Кравченка [9], В. Малімона [10] та ін. Педагогічні дослідження мистецько-освітньої проблематики здійснювали О. Олексюк [14], О. Ростовський [16], О. Рудницька [17] та інші, проблеми розвитку музично-педагогічної освіти у теоретико-методологічному та в практичному аспектах досліджували такі українські науковці: І. Зязюн [5], А. Мартинюк [11], Л. Масол [12], Г. Ніколаї [13], Т. Сідлецька [18], В. Черкасов [19] та ін. Зазначені ними принципи музичної освіти в їхній органічній єдності об'єктивно зумовлені логікою освітньо-виховного процесу та підвищенням навчально-методичної якості всієї системи сучасної музичної освіти.

Україна в сучасних умовах соціокультурного розвитку потребує суттєвих змін в організації процесу музичної освіти, розвиток якої у третьому тисячолітті неможливий без нових підходів, нового змісту, новітніх культурно-креативних ідей і тенденцій, спрямованих на оновлення та розширення навчальних програм, ефективних методів і методик викладання тощо. Власне, недостатня вивченість проблеми зумовлює нашу увагу до неї.

Мета статті – розглянути музичну освіту як компонент сучасної культурної політики, виявити, здійснити огляд та проаналізувати вітчизняні й зарубіжні джерела, що розкривають сутність музичної освіти як компонента сучасної культурної політики, розглядаючи музичну освіту як систему, виокремити її головні завдання, пріоритетні цілі, основні напрямки і тенденції, розглянути базові принципи культурної політики у сфері музичної освіти.

У культурній політиці та державотворчих процесах важливу роль відіграє музична освіта. Саме через неї, як стверджує Т. Сідлецька, реалізують актуальні завдання збереження духовної спадщини народу, формується естетична культура особистості [18]. Ольга Козьменко, досліджуючи музичну освіту як феномен культури і структурний компонент сучасної культурної політики, підкреслює актуальне теоретичне значення музичної освіти, яка набуває особливої значущості в соціокультурній практиці. Вона використовує культурологічний підхід, який дає їй змогу здійснити інтегративний підхід до аналізу проблеми функціонування і ефективності прийомів музичної освіти в співвіднесенні його із широким культурним простором життєдіяльності суспільства. Досліджений у її працях феномен культури і культурної політики “є складною системою здійснення культурологічних функцій суб'єктів і об'єктів освітнього процесу, в ході якого здійснюється органічний взаємозв'язок і взаємодія традицій і інновацій, творче становлення особистості, готової до реалізації завдань вдосконалення і розвитку всього суспільства, базовою умовою котрого служить гуманізація всіх соціальних зв'язків, культурне насичення всіх суспільних відносин” [8]. І. Кобозева зазначила, що “музична освіта є важливим феноменом культури в цілому і культурної політики, зокрема. Це знаходить підтвердження в нормативних документах міністерств та відомств культури й освіти, центральних і місцевих органів влади, що містять правову підставу і забезпечують регламентацію державної культурної політики, в тому числі у сфері музичної освіти” [7, с. 295]. Взаємодію різних напрямків музичної освіти вона розуміє як “спільну

діяльність учасників освітніх процесів, що має педагогічну мету, яка спирається на встановлені норми і цінності, результатом котрих є зміни в цінностях, діяльності, особистісному світогляді та поведінці, розвитку відповідних знань, вмінь і навичок. Усі види взаємодії <...> є стимулами розвитку цілісності музичної освіти” [7, с. 296]. О. Козьменко вважає, що музична освіта “спрямована на стимулювання соціально прийнятних і бажаних духовно-ціннісних та соціально-нормативних проявів людини, змісту та форм його громадського й індивідуального буття” [8].

Під музичною освітою Л. Масол розуміє “процес і результат засвоєння музичних знань, умінь і навичок, що свідчить про відповідний рівень опанування музичними явищами в аналітично-теоретичному або практично-виконавчому аспектах, функціонує в діалектичній взаємодії інституцій набуття, накопичення музичного досвіду суспільства з процесами передачі та засвоєння цього досвіду майбутніми музичними фахівцями, регулюється відповідними законодавчими актами держави, які визначають її зміст та основні принципи” [12, с. 2–5].

Дослідник теорії та методики музичної освіти О. Ростовський підкреслив, що мета музичної освіти полягає у “формуванні музичної культури як складової духовної культури особистості. Під музичною культурою слід розуміти індивідуальний соціально-художній досвід особистості в царині музичного мистецтва” [16, с. 5]. Ольга Олексюк стверджує, що під освітою розуміють “процес або результат засвоєння визначених суспільством рівнів культурної спадщини та пов’язаний з ним рівень індивідуального розвитку. У світлі сучасних тенденцій освітній процес має здійснювати передачу і присвоєння культурного досвіду як трансляцію цілісної картини світу, поза якою неможлива цілісна особистість як повноцінний суб’єкт культури” [14, с. 7]. Музичну освіту як систему вона розглядає у таких вимірах: “1) соціальний масштаб (світова музична освіта; музична освіта у певній країні, регіоні, навчальному закладі тощо); 2) ступінь освіти (дошкільне музичне виховання, спеціалізована початкова музична освіта; неспеціалізована музична освіта; додаткова музична освіта; позашкільна музична освіта; професійна музична освіта (бакалавр, магістр); післядипломна музична освіта; аспірантура; докторантура); 3) профіль освіти (музична, музично-педагогічна)” [14, с. 7]. Музичну освіту як результат О. Олексюк пропонує розглядати у двох аспектах. “По-перше, це наслідок дії системи, зафіксованої державним стандартом, щодо певної освітньої системи. По-друге, результатом освіти є сама людина, її досвід як сукупність особистісних якостей, музичних знань, умінь і навичок, ціннісних орієнтацій, світогляду, творчої діяльності” [14, с. 8].

Музична освіта як цілеспрямоване засвоєння музичної культури є навчально-виховним процесом. Він покликаний реалізувати мету музичного виховання, визначену вимогами сучасного суспільства. Л. Масол наголошує, що мета музичної освіти полягає в тому, щоб “у процесі перцептивно-аналітичної та художньо-практичної діяльності формувати в учнів цілісний художній образ світу як інтегральну основу світогляду, виховувати естетичне ставлення до явищ дійсності й особистісно-ціннісне ставлення до мистецтва, стимулювати творчий потенціал особистості, розвивати загальні й спеціальні здібності, якості й компетентності, художньо-образне мислення, потребу і здатність до художньо-творчої самореалізації та духовного самовдосконалення” [12, с. 250].

Оксана Рудницька, звертаючи увагу на світоглядну функцію мистецтва, зазначила, що головна мета музичної освіти полягає у формуванні різножанрових потреб молоді, для якої музика стає не лише засобом розваги, а й сприяє підвищенню культури [17]. Анатолій Мартинюк наголошує, що “закономірності розвитку музичної освіти залежать від відповідності змісту музичного навчання і виховання рівню розвитку музичної культури сучасного суспільства, залежності процесу музичного навчання й виховання від економічних умов забезпечення розвитку національної музичної галузі, орієнтованості змісту музичного навчання і виховання на національну музичну традицію” [11].

Система музичної освіти, за О. Козьменко, покликана реалізувати такі *пріоритетні цілі*, як: “всебічний розвиток соціально-культурних ціннісних орієнтацій людини і суспільства, творча інтеграція історичного досвіду й національної культурної спадщини; допомога молоді в становленні форм духовного самовизначення і самовираження, соціокультурної свідомості, адекватних новим умовам способу життя та зміни картини світу; всебічний розвиток духовно-

ціннісного компонента як фундаментальної основи соціального буття; залучення молоді до знань та інтересу до різноманіття культур людства, виховання толерантності; забезпечення високопрофесійних якостей діяльності майбутніх фахівців, які ґрунтуються на глибинному взаємозв'язку знань і цінностей культури“ [8].

Дослідниця виокремлює такі *базові принципи культурної політики* у сфері музичної освіти, як: “органічна вбудованість в основний напрямок і зміст об'єктивних процесів розвитку суспільства; активна роль культуротворчих інститутів як об'єктів та суб'єктів культурної політики; врахування самоорганізації і саморозвитку суспільства як суб'єкта культурної політики, де професійні структури й установи слугують регулятором руху; поступовість впливу на суспільство, що робить освіту найважливішим фактором формування ієрархії соціокультурних запитів суспільства в цілому; врахування тенденцій еволюції національної культурної спадщини та вибір форм культурної модернізації, адекватних вимогам часу, в тому числі у сфері підготовки кадрів” [8].

На думку Володимира Черкасова, початок XXI століття – це період модернізації загальної мистецької освіти та її складової музичної освіти, основні завдання якої “зумовлені змістом самої освіти та спрямовані на досягнення поставленої мети – формування музичної культури особистості” [19, с. 27]. Анатолій Мартинюк виокремлює три головні *компоненти* музично-педагогічного процесу: “формування особистості музиканта, його художньо-естетичне та професійно-технічне виховання” [11, с. 46].

Нові підходи до музичної освіти (за О. Козьменко) формують ефективну систему підготовки кадрів музичних педагогів як активних учасників культурної політики. У зв'язку з цим першорядне значення має розвиток творчої професійної спрямованості, що забезпечується шляхом розроблення і впровадження спеціальних ефективних методик; піднесення ролі та формування функції оцінного судження в діяльності музичних працівників; різноманітність прийомів, засобів і форм удосконалення навчальних занять як комплексу доцільних заходів, вбудованих у загальну перспективу культурного і освітнього процесу; формування державних освітніх стандартів та їх реалізація як акумуляторів концептуальних підходів і практичного досвіду вдосконалення навчально-виховного процесу в установах музичної освіти країни як складової частини культурної політики держави; всебічне піднесення ролі й значення духовно-морального потенціалу музичної культури і музично-естетичного виховання молоді в контексті об'єктивного зростання ролі культури у сталий розвиток суспільства [8]. Т. Дорош суголосний з О. Козьменко, вважаючи, що сучасна музична освіта “постала перед необхідністю шукати нові форми взаємодії з молоддю, нові підходи, адекватні реальному стану справ у соціумі, що швидко змінюється. Нова ситуація зробила необхідними серйозні корективи в життєдіяльності навчальних закладів усіх типів і рівнів, корективи як в управлінні ними, так і в їх власній навчально-виховній роботі. Крім того, не викликає сумніву і те, що здатність до творчості є найважливішою якістю сучасної людини і насущною соціальною потребою. Щоб задовольнити цю потребу, треба навчати творчості, у тому числі за допомогою музичної освіти. Музична освіта виконує важливу соціальну функцію, тому має бути серйозним об'єктом уваги з боку держави, звичайно ж, з урахуванням сучасних реалій” [2].

Ольга Олексюк виокремлює такі *пріоритетні тенденції* розвитку музичної освіти XXI століття: гуманізація; фундаменталізація; гуманітаризація; національна спрямованість; перехід від інформативних форм до активних методів музичного навчання; створення умов для творчої самореалізації учнів; пріоритетні тенденції розвитку сучасної музичної освіти; безперервність музичної освіти; органічне поєднання музичного навчання, виховання і розвитку; відкритість системи музичної освіти [14, с. 8–9].

Іван Зязюн підкреслив, що *основним орієнтиром* музичної освіти є спрямованість на гуманістичні цінності. *Головне завдання* музичної освіти – підготовка майбутніх кадрів музичного мистецтва, здатних до творчої самореалізації, самовияву й самоствердження у життєтворчості та життєдіяльності [5, с. 10]. У цьому ж ключі пише Г. Ніколаї: “Повернення до людиноцентричної парадигми, орієнтація на новий тип педагогічного світогляду, що відповідає соціокультурним викликам епохи, обумовлює гуманізацію музично-педагогічної освіти, посилення уваги до особистості майбутнього вчителя музики, здатного до саморозвитку,

спроможного відстоювати духовні цінності, пропагувати надбання світової та вітчизняної музичної культури, самостійно створювати авторські програми, вільно користуватись мультимедійними засобами, запроваджуючи у навчальний процес інноваційні технології, формуючи національну самосвідомість учнів, їх художньо-творчу активність та музичну експресивність” [13, с. 12].

Як стверджує Олена Павлова, система естетичного виховання зводиться до кількох *основних напрямків*, що актуальні саме в музичній освіті: розширення музичного світогляду; виховання світогляду і моральних якостей; виховання волі й характеру; виховання інтересу до творчої праці та вміння працювати; виховання актуальності й дисципліни; виховання витонченості та благородства жестів і постави; виховання поваги до старших і почуття дружельності; виховання культури мови [15, с. 137].

Отже, культура сьогодні стає домінуючим фактором розвитку суспільства, і проблема культурної політики потребує особливої уваги з боку держави. В сучасному суспільстві культура не повинна втрачати статусу абсолютної цінності. Вона має бути пріоритетним напрямком державної політики. Держава потребує цілісної концепції розвитку культури та музичної освіти. Необхідно вдосконалювати законодавчу базу, враховуючи при цьому специфіку музичної освіти. Ситуація в суспільстві зумовлює нині гостру необхідність посилення уваги до музичної освіти як фактору розвитку культури. Основою модернізації змісту сучасної музичної освіти мають стати загальнолюдські цінності, гуманістичне ставлення до надбань світової культури, виховання особистісних якостей, гуманітаризація змісту освіти. Сучасна музична освіта потребує нових підходів до навчання й оновлення завдань і змісту освітнього процесу, повинна сприяти розвитку музичних здібностей, розвивати творчу активність, креативність, розширювати світоглядні уявлення та коло пізнавальних інтересів, формувати духовні цінності особистості. Музика відіграє значну роль у загальнокультурному розвитку людини. Захист та збереження культурних традицій, підтримка організаційно-освітніх реформ – важливі компоненти культурної політики. Основою поглядів і поведінки людей на всіх рівнях людського суспільства має стати культура, немислима без всебічного розвитку культурної складової системи музичної освіти, частиною якої є музично-педагогічна підготовка кадрів. Сучасна музична освіта, орієнтована на творчий саморозвиток особистості, потребує модернізації, новітніх ефективних методик, оригінальних навчальних проєктів, зберігаючи при цьому ціннісні орієнтири. І реалізувати це потрібно через систему музичних навчальних закладів різних рівнів. Методика музичної освіти та виховання зумовлює використання різноманітних форм навчання, які потребують оптимізації освітніх технологій. Музична освіта у процесі свого розвитку повинна ставити мету сформувати чітку систему підготовки кваліфікованих музикантів – від початківця до професіонала, використовуючи увесь освітній потенціал та сучасні можливості музичної культури. Сучасна система музичної освіти повинна перетворюватися на ефективніший процес виховання творчих особистостей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Доманська О. Роль держави в реалізації культурної політики : концептуальний вимір / О. Доманська // Релігія та Соціум. – 2014. – № 3–4 (15–16). – С. 163–169. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://www.sociology.chnu.edu.ua/res/sociology/Chasopys/Vup3-4\(15-16\)/25.pdf](http://www.sociology.chnu.edu.ua/res/sociology/Chasopys/Vup3-4(15-16)/25.pdf)
2. Дорош Т. Музична освіта як важлива складова культурної політики / Т. Л. Дорош // Державне будівництво. – 2011. – № 1. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2011-1/doc/7/05.pdf>
3. Драгичевич-Шешич М. Культура: менеджмент, анимация, маркетинг / [Пер. с сербохорв.] / М. Драгичевич-Шешич, Б. Стойкович. – Новосиб. отд. Союза театральных деятелей России. При содействии Новосиб. отд. Института “Открытое общество”. – Новосибирск : Тигра, 2000. – 227 с.
4. Дрожжина С. Культурна політика сучасної полікультурної України : соціально-філософський та правовий аспекти : монографія / С. В. Дрожжина. – Донецький держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. – Донецьк : ДонДУЕТ, 2005. – 198 с.

5. Зязюн І. А. Мистецтво у розвитку особистості : монографія / [за ред., передмова і післямова Н. Г. Ничкало] / І. А. Зязюн. – Чернівці : Зелена Буковина, 2006. – 224 с.
6. Использование культурной политики в целях развития : документ межправительственной конференции // Культурная политика в Европе: выбор стратегии и ориентиры : сб. материалов / [Сост.: Е. И. Кузьмин, В. Р. Фирсов] ; М-во культуры РФ, РНБ. – М. : Либеря, 2002. – С. 9–17.
7. Кобозева И. С. Музыкальное образование в контексте современной культурной политики / И. С. Кобозева // Ярославский педагогический вестник – 2011 – № 3 – Т. I (Гуманитарные науки). – С. 295–297. – [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://vestnik.yspu.org/releases/2011_3g/65.pdf
8. Козьменко О. Музыкальное образование как структурообразующий компонент современной культурной политики : дисс... д-ра культурологии : 24.00.01 / Ольга Петровна Козьменко ; Московский гос. ун-т сервиса. – М., 2004. – 357 с. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.lib.ua-gu.net/diss/cont/127222.html>
9. Кравченко О. В. Ключові проблеми сучасної культурної політики України: культурологічний контекст / Олександр Васильович Кравченко // Культура України. – 2015. Вип. 49. – С. 188–199.
10. Малімон В. Культурна політика держави як чинник реформування суспільства : дис... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 – механізми державного управління / Малімон Віталій Іванович ; Нац. Акад. держ. упр. при Президентові України. – К., 2010. – 216 с.
11. Мартинюк А. Музична освіта як чинник людиномірних сенсів розвитку та соціальної значущості музичного мистецтва / Анатолій Мартинюк [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://ojs.mdpu.org.ua/index.php/versus/article/view/649>
12. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика: монографія / Л. М. Масол. – К. : Промінь, 2006. – 432 с.
13. Ніколаї Г. Ю. Музично-педагогічна освіта в Польщі: історія та сучасність: монографія / Г. Ю. Ніколаї. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. – 396 с.
14. Олексюк О. М. Музична педагогіка : Навч. посіб. / О. Олексюк – К. : КНУКіМ, 2006. – 188 с.
15. Павлова Е. В. Музыкальное образование как необходимый аспект развития личности ребенка / Елена Павлова // Инновационные педагогические технологии: материалы II Междунар. науч. конф. (г. Казань, май 2015 г.). – Казань : Бук, 2015. – С. 135–139. – [Электронный ресурс]. Режим доступа : <https://moluch.ru/conf/ped/archive/150/8086/>
16. Ростовський О. Я. Методика викладання музики у початковій школі : навч.-метод. посіб. – 2-е вид., доп. / О. Я. Ростовський. – Тернопіль : Навч. книга–Богдан, 2001. – 216 с.
17. Рудницька О. П. Світоглядна функція мистецтв / О. П. Рудницька // Мистецтво та освіта. – 2001. – № 3. – С. 10–13.
18. Сідлецька Т. І. Музична освіта в Україні: стан, проблеми, перспективи / Тетяна Іванівна Сідлецька // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури : зб. наук. праць. – К. : Міленіум, 2012. – Вип. XXIX. – С. 462–467. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/13879>
19. Черкасов В. Зміст загальної музичної освіти молоді / Володимир Черкасов // Наукові записки. Серія: педагогічні науки. Вип.112. – С. 24–32. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://webcache.googleusercontent.com/search>
20. Adams D. and Goldbard A. Basic Concepts: Modes and Means of Cultural Policy-Making (1995, 1986). – [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.wgcd.org/policy/concepts.html>
21. Cultural policy: a preliminary study. – Paris : UNESCO, 1969. – 51 p.

REFERENCES

1. Domanska, O. (2014), *Rol derzhavy v realizatsii kulturnoi polityky : kontseptualnyi vymir* [The role of the state in the implementation of cultural policy: the conceptual dimension], *Relihiia ta Sotsium* [Religion and society], №3–4 (15–16), pp. 163–169. Available at: [http://www.sociology.chnu.edu.ua/res/sociology/Chasopys/Vup3-4\(15-16\)/25.pdf](http://www.sociology.chnu.edu.ua/res/sociology/Chasopys/Vup3-4(15-16)/25.pdf) (in Ukrainian).

2. Dorosh, T. (2011), *Muzychna osvita yak vazhlyva skladova kulturnoi polityky* [Music education as an important component of cultural policy], *Derzhavne budivnytstvo* [State building], no. 1. Available at: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2011-1/doc/7/05.pdf> (in Ukrainian).
3. Drahychevych-Sheshych, M. and Stoikovich, B. (2000), *Kultura: menedzhment, animatsiya, marketing* [Culture: management, animation, marketing], Translation from Serbo-Croatian, Novosibirsk, Tigra. (In Russian).
4. Drozhzhyna, S. (2005), *Kulturna polityka suchasnoi polikulturnoi Ukrainy : sotsialno-filosofskiy ta pravovyi aspekty* [Cultural policy of modern multicultural Ukraine: socio-philosophical and legal aspects], monograph, Donetsk, DonDUET. (in Ukrainian).
5. Ziazium, I. A. (2006), *Mystetstvo u rozvytku osobystosti* [The art in the development of personality], monograph, Editing, Preface and Afterword by N. G. Nychkalo, Chernivtsi, Zelena Bukovyna. (in Ukrainian).
6. The use of cultural policies for development: an intergovernmental conference document (2002), *Kul'turnaya politika v Evrope: vybor strategii i orientiry : sb. materialov* [Cultural policy in Europe: choice of strategy and guidelines: a compendium of materials], Compiled by E. Kuzmin and V. Firsov, Moscow, Libereia, pp. 9–17. (In Russian).
7. Kobozeva, I. S. (2011), *Muzykal'noe obrazovanie v kontekste sovremennoy kul'turnoy politiki* [Musical education in the context of modern cultural policy], *Yaroslavskiy pedagogicheskyy vestnik* [Yaroslavl Pedagogical Herald], no. 3, Vol. I (Humanitarian sciences), pp. 295–297. – Available at: http://vestnik.yspu.org/releases/2011_3g/65.pdf (In Russian).
8. Kozmenko, O. (2004), “Musical education as a structure-forming component of modern cultural policy”, The dissertation of the Doctor of Cultural Studies, Specials: 24.00.01, “Musical art”, Moscow State University of Service, Moscow, 357 p. Available at: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/127222.html> (In Russian).
9. Kravchenko, O. V. (2015), *Kliuchovi problemy suchasnoi kulturnoi polityky Ukrainy: kulturolohichnyi kontekst* [The key issues of contemporary cultural policy in Ukraine: cultural context], *Kultura Ukrainy* [Culture of Ukraine], vol. 49, pp. 188–199. (in Ukrainian).
10. Malimon, V. (2010), “Cultural policy of the state as a factor of reforming society, The dissertation of the candidate of Sciences in Public Administration, Specials: 25.00.02 “Mechanisms of public administration”, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, 216 p. (in Ukrainian).
11. Martyniuk, A. *Muzychna osvita yak chynnyk liudynomirnykh sensiv rozvytku ta sotsialnoi znachushchosti muzychnoho mystetstva* [Musical education as a factor of human-like meanings of development and social significance of musical art], Available at: <http://ojs.mdpu.org.ua/index.php/versus/article/view/649> (in Ukrainian).
12. Masol, L. M. (2006), *Zahalna mystetska osvita: teoriia i praktyka* [General artistic education: theory and practice], monograph, Kyiv, Promin. (in Ukrainian).
13. Nikolai, H. Yu. (2007), *Muzychno-pedahohichna osvita v Polshchi: istoriia ta suchasnist* [Music and pedagogical education in Poland: history and modernity], monograph, Sumy, Sumy A. Makarenko State Pedagogical University. (in Ukrainian).
14. Oleksiuk, O. M. (2006), *Muzychna pedahohika* [Music pedagogy], Kyiv, Kiev National University of Culture and Arts. (in Ukrainian).
15. Pavlova, E. V. (2015), Musical education as a necessary aspect of the development of the child's personality, *Innovatsionnye pedagogicheskie tekhnologii: materialy II Mezhdunar. nauch. konf.* [Innovative pedagogical technologies: materials of II International scientific conference], (Kazan, May 2015), Kazan, Buk, pp. 135–139. Available at: <https://moluch.ru/conf/ped/archive/150/8086/> (In Russian).
16. Rostovskyi, O. Ya. (2001), *Metodyka vykladannia muzyky u pochatkovii shkoli* [Procedure of teaching music in elementary school], Educational and methodical manual. 2-nd edition, supplemented, Ternopil, Navch. knyha – Bohdan. (in Ukrainian).
17. Rudnytska, O. P. (2001), *Svitohliadna funktsiia mystetstv* [World-view function of the arts], *Mystetstvo ta osvita* [Art and education], no. 3, pp. 10–13. (in Ukrainian).

18. Sidletska, T. I. (2012), *Muzychna osvita v Ukraini: stan, problemy, perspektyvy* [Music education in Ukraine: state, problems, perspectives], *Aktualni problemy istorii, teorii ta praktyky khudozhnoi kultury: zb. nauk. prats* [Actual problems of history, theory and practice of artistic culture: a collection of scientific works], Kyiv, Milenium, Iss. XXIX, pp. 462–467. Available at: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/13879> (in Ukrainian).
19. Cherkasov, V. *Zmist zahalnoi muzychnoi osvity molodi* [Contents of the general musical education of youth], *Naukovi zapysky. Serii: pedahohichni nauky* [Scientific issues. Series: pedagogical sciences], Iss. 112, pp. 24–32. Available at: <http://webcache.googleusercontent.com/search> (in Ukrainian).
20. Adams, D. and Goldbard, A. *Basic Concepts: Modes and Means of Cultural Policy-Making* (1995, 1986). Available at: <http://www.wwcd.org/policy/concepts.html> (in English).
21. Cultural policy: a preliminary study (1969), Paris, UNESCO, 51 p. (in English).

УДК : 78.75., 78.9., 78.2У

Тереса Мазепа

ДУХОВНА ТЕМАТИКА В КОНЦЕРТАХ ГАЛИЦЬКОГО МУЗИЧНОГО ТОВАРИСТВА У ЛЬВОВІ В 1838–1914 РОКАХ

У статті досліджено діяльність Галицького Музичного Товариства у Львові впродовж 1838–1914 років щодо виконання духовної музики. Розглянуто місце та значення музики духовної тематики в мистецькій діяльності Товариства, охарактеризовано особливості репертуару концертів на різних етапах розвитку. Зроблено висновок, що завдяки виконанню у концертних програмах творів духовної, релігійної тематики, у яких заторкувались трансцендентні питання буття, утверджувались традиційні духовні ідеали, етичне начало природно сполучалось з естетичним.

Ключові слова: Галицьке Музичне Товариство, концерти, духовна музика, релігійна музика, сакрум, виконання.

Тереса Мазепа

ДУХОВНАЯ ТЕМАТИКА В КОНЦЕРТАХ ГАЛИЦКОГО МУЗЫКАЛЬНОГО ОБЩЕСТВА ВО ЛЬВОВЕ В 1838–1914 ГОДАХ

В статье исследована деятельность Галицкого Музыкального Общества во Львове периода 1838–1914 годов относительно исполнения духовной музыки. Рассматривается место и значение сочинений духовной тематики в творческой деятельности общества, характеризуются особенности концертного репертуара в разные периоды. Сделан вывод, что благодаря исполнению в концертных программах произведений духовной, религиозной тематики, в которых затрагиваются трансцендентные вопросы бытия, утверждаются традиционные духовные идеалы, этическое начало естественно соединялось с эстетическим.

Ключевые слова: Галицкое Музыкальное Общество, концерты, духовная музыка, религиозная музыка, священное, исполнение.

Teresa Mazepa

SPIRITUAL THEMES ON CONCERTS OF THE GALICIAN MUSIC SOCIETY IN LVIV DURING 1838–1914 YEARS

The article deals with the activity of the Galician Music Society (GMS) in L'viv during 1838–1914 years in the field of performing spiritual music, it determines the place and significance of the